OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

21.5.2026

Lakivaliokunnalle

K 3/2026 vp Hallituksen vuosikertomus 2025 - Oikeusministeriön lausunto lakivaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyistä lausumista

Oikeusministeriö täydentää hallituksen vuosikertomuksessa 2025 esitettyä seuraavasti:

Vaikutusvallan väärinkäyttö
HE 79/2010 vp – EV 373/2010 vp

> Eduskunta edellytti 15.3.2011, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistelemaan lainsäädäntöehdotuksen vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisoimiseksi.

Oikeusministeriö asetti huhtikuussa 2014 työryhmän selvittämään muun muassa tätä kysymystä (lahjusrikoksia koskevien säännösten eräitä muutostarpeita selvittävä työryhmä, OM 7/41/2014).

Vaikutusvallan väärinkäyttöä koskeva kriminalisointivelvoite sisältyy myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin korruption torjunnasta (EU) 2026/1021. Direktiivi on hyväksytty ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä, ja se astuu voimaan 31.5.2026. Jäsenvaltioiden tulee panna täytäntöön direktiivin velvoitteet 1.6.2028 mennessä. Oikeusministeriössä on asetettu tammikuussa 2026 työryhmä, jonka tehtäviin kuuluu muun ohella mainitun direktiivin täytäntöönpanon valmistelu.

Sakon muuntorangaistusmenettelyn keventäminen ja yksinkertaistaminen
HE 291/2014 vp – EV 363/2014 vp

> Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä selvittää mahdollisuudet keventää ja yksinkertaistaa sakon muuntorangaistusmenettelyä ja sitä edeltäviä vaiheita ja valmistelee tarvittavat ehdotukset annettavaksi samanaikaisesti eduskunnalle sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain voimaanpanoa koskevan lakiehdotuksen kanssa.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Hallituksen esitys laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 26/2026 vp) on annettu eduskunnalle. Asia ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Suullisen todistelun tallentaminen ja vastaanottaminen yleisissä tuomioistuimissa
HE 133/2021 vp – EV 214/2021 vp

> 2. Eduskunta edellyttää, että ennen uudistuksen voimaantuloa tietojärjestelmien ja teknisten ratkaisujen tulee olla valmiina ja toimintavarmat. Lisäksi on huolehdittava tarvittavasta koulutuksesta ja muusta valmistautumisesta sekä uudistuksen edellyttämistä resursseista. Edellä mainituista seikoista on annettava selvitys lakivaliokunnalle uudistuksen voimaantuloa koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.
>
> 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia sekä antaa asiasta lakivaliokunnalle selvityksen viimeistään viiden vuoden kuluessa uudistuksen voimaantulosta.

Uudistus ei ole vielä tullut voimaan. Voimaanpanoa koskevaa lakiehdotus on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 22.

Lähestymiskiellon valvonnan toimivuus
HE 143/2022 vp – EV 203/2022 vp

> 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa laajennetun lähestymiskiellon sähköisen valvonnan toimivuutta ja vaikutuksia sekä kokemusten perusteella arvioi tarpeen ja mahdollisuudet kehittää sähköistä valvontaa ja laajentaa sen käyttöalaa lähestymiskiellon noudattamisen valvonnassa.
>
> 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin lähestymiskiellon tehostamiseen kohdennettujen resurssien riittävyyttä ja ryhtyy välittömiin toimiin resurssien lisäämiseksi, jos ne osoittautuvat riittämättömiksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan arvioidaan mahdollisuudet kehittää sähköistä valvontaa ja laajentaa sen käyttöalaa lähestymiskiellon noudattamisen valvonnassa lähestymiskiellon tehokkuuden parantamiseksi ja lähestymiskiellon rikkomisten vähentämiseksi. Kirjauksen perusteella on käynnistetty lähestymiskiellon teknisen valvonnan ja lähestymiskiellon tehostamisen arviointia koskeva tutkimushanke, jonka on tarkoitus valmistua lokakuun 2026 loppuun mennessä.

Lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellistä käsittelyä koskevat lait
HE 144/2022 vp – EV 192/2022 vp

> Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa aktiivisesti lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn osoitettujen resurssien riittävyyttä ja ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin resurssien lisäämiseksi, mikäli resurssit osoittautuvat käytännössä riittämättömiksi erityisesti siten, että muiden rikosasioiden käsittely viivästyy.

Oikeusministeriön tietoon ei ole vuonna 2025 tullut, että lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn osoitetut resurssit olisivat olleet riittämättömiä. Oikeusministeriö jatkaa 1.10.2023 voimaan tulleiden säännösmuutosten vaikuttavuuden ja resurssien riittävyyden seurantaa.

Oikeusministeriön tiedossa on, että rikosasioiden kokonaiskäsittelyajat ovat edelleen pitkittyneet. Tämä ei kuitenkaan tiettävästi koske mitenkään erityisesti lapsiin kohdistuvia rikosasioita. Rikosprosessin sujuvoittamiseksi on tällä hallituskaudella valmisteltu useita muutoksia ja osa niistä on jo käsitelty eduskunnassa. Sujuvoittamistoimien tarkoituksena on vapauttaa resursseja tehokkaampaan käyttöön ja näin nopeuttaa kaikkien rikosasioiden käsittelyä. Niin sanottu Oikeuslaitostyöryhmä on ehdottanut eräänä rikosprosessia sujuvoittavana jatkotoimenpiteenä nuorten asianomistajien asioihin liittyvien velvoittavien määräaikojen joustavoittamista. Oikeusministeriö jatkaa säännösmuutosten vaikuttavuuden ja resurssien riittävyyden seurantaa.

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 ja 8 b pykälän muuttaminen
HE 201/2022 vp – EV 240/2022 vp

> Eduskunta edellyttää, että oikeuden saatavuuden parantamiseksi hallitus ryhtyy pikaisesti uusiin lainsäädännöllisiin- ja muihin toimenpiteisiin riita-asian oikeudenkäynneistä aiheutuvien kustannusten ja prosessikynnyksen alentamiseksi sekä selvittää toimia, joilla voidaan tukea riita-asian asianosaisten taloudellisia mahdollisuuksia vastata oikeudenkäynnistä aiheutuvista kustannuksista.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan oikeusavun saatavuutta parannetaan ja oikeusavun käyttöä sovittelussa edistetään. Edelleen hallitusohjelman mukaan varmistetaan riittävät resurssit tuomioistuimille asunto-osakeyhtiöiden ja asuntojen vuokrauksen riita-asioiden käsittelyyn sekä otetaan käyttöön pienten riita-asioiden menettely (mm. häädöt). Pienten riita-asioiden menettelyä koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle syyskuussa 2025 (HE 89/2025 vp). Eduskunta on hyväksynyt esityksen pienten riita-asioiden menettelystä huhtikuussa 2026. Uudistus on tarkoitus saattaa voimaan syyskuussa 2026.

Pakkokeinolain ja esitutkintalain muutokset ja vaikutusten seuraaminen
HE 217/2022 vp – EV 305/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi mahdolliset yhteydenpidon rajoittamisen valvontaan liittyvät lainsäädännön muutostarpeet ja tuo tarvittaessa asiaa koskevat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevien muutosten vaikutuksia ja kohdentumista vakavuusasteeltaan erilaisiin rikoksiin ja tarvittaessa tarkastelee sääntelyn muutostarpeita.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi ampuma-aserikoksen lisäämistä rikoksiin, joiden selvittämisessä ylimääräistä tietoa voidaan käyttää ja tuo selvityksen perusteella tarvittavat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja arvioi, onko jälkikäteen ilmoitettavan paikkaan kohdistuvan etsinnän kaltaiselle sääntelylle tarvetta erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan näkökulmasta ja tuo selvityksen perusteella tarvittavat lainmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pian.

Tavoitteena on saattaa ensimmäisen vaiheen hallituksen esitys eduskuntaan käsiteltäväksi viikolla 22. Ensimmäisessä vaiheessa on toteutettu erityisesti hallitusohjelman pakkokeinolakia koskevat kirjaukset sekä tarkasteltu vangitsemisen edellytyksiä koskevia säännöksiä ottaen huomioon ratkaisu KKO 2024:20.

Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttaminen
HE 130/2024 vp – EV 153/2024 vp

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon soveltamista, toimivuutta ja vaikutuksia sekä antaa asiasta lakivaliokunnalle selvityksen vuoden 2028 loppuun mennessä. Seurata tulee muun muassa lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon vaikutuksia uhrien asemaan ja uhrien kokemuksia lainmuutoksesta sekä lähisuhdeväkivaltarikosten epäillyille ja uhreille tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja yhdenvertaista saatavuutta, resursointia samoin kuin palveluihin ohjaamisen toteutumista käytännössä. Myös vaikutuksia lapsiin on seurattava. Lisäksi seurata tulee lähisuhdeväkivaltarikosten käsittelyssä ja käsittelymäärissä eri rikosprosessiketjun vaiheissa tapahtuvia muutoksia sekä poliisille, syyttäjille ja tuomioistuimille osoitettujen määrärahojen riittävyyttä. Niin ikään vaikutuksia lähisuhdeväkivaltarikosten sovitteluun muutoin kuin sovittelulainmukaisessa menettelyssä tulee seurata samoin kuin vaikutuksia tällaisia sovintoja koskeviin viranomaiskäytäntöihin sekä etenemiseen rikosprosessissa.

Oikeusministeriö asetti työryhmän valmistelemaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin (EU) 2024/1385 (NKV-direktiivi) kansallista täytäntöönpanoa. Työryhmän toimikausi päättyi huhtikuussa 2026. Mietintöä viimeistellään lausuntokierrosta varten.

Ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentäminen
HE 230/2018 vp – EV 284/2018 vp

> 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi pikaisesti ulosoton suojaosuusjärjestelmän ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä velallisen maksukyvyn arvioinnissa huomioon otettavien velallisen välttämättömien elinkustannusten tason kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittavat säädösmuutokset.

2 Oikeusministeri on linjannut keväällä 2026, että lainsäädäntöhankkeen valmistelua jatketaan oikeusministeriössä lausuntopalautteiden perusteella. Hallituksen esitystä tulojen ulosmittausta koskevien laskentasääntöjen muuttamiseksi ei annetta eduskunnan käsiteltäväksi kuluvalla hallituskaudella. Lausuntotiivistelmä työryhmän mietinnöstä on julkaistu 5.5.2026.

Oikeusministeriössä on asetettu 21.11.2025 Ylivelkaantuneiden velallisten aseman helpottaminen ulosotossa -lainvalmisteluhanke (OM062:00/2025), jossa on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaarta väliaikaisesti neljä vuotta voimassa olevalla lailla siten, että ulosmittauksesta kertyvät varat kohdennetaan ensin velan pääomalle ja sopimuskorolle ja vasta näiden jälkeen viivästyskoroille eräissä kuluttajaluottosaatavissa. Lisäksi ehdotukseen on liitetty eräitä Ulosottosääntelyn kehittäminen -hankkeessa valmisteltuja ulosottokaaren pykälämuutoksia. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle elo-syyskuussa 2026.

Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskeva lainsäädäntö sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antaminen, HE 241/2020 vp – EV 111/2021 vp, Lausuma 11. (virkarikossäännökset)

> 11. Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi rikoslain 40 luvun virkarikossäännösten ja rikoslain ulkopuolisten virkavastuusäännösten kokonaisarvioinnin sekä arvioinnin pohjalta valmistelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Oikeusministeriössä on asetettu alkuvuodesta 2026 työryhmä, jonka tehtäviin kuuluu rikosoikeudellisten virkavastuusäännösten uudistamistarpeiden arviointi ja tarvittavien muutosehdotusten valmistelu. Tätä työtä tehdään tarkoituksenmukaisuussyistä samassa yhteydessä EU:n niin sanotun korruptiontorjuntadirektiivin täytäntöönpanon valmistelun (EU) 2026/1021 kanssa. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 1.6.2028.

Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain uudistamistarpeet, HE 4/2021 vp – EV 78/2021 vp, Lausuma 1.

> Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti selvittämään ja arvioimaan kokonaisvaltaisesti lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen liittyvää lainsäädäntöä ja sen uudistamistarpeita, erityisesti mahdollisuuksia laajentaa rikostaustan selvittämisvelvollisuutta ja nopeuttaa rikosrekisteriotteen saamista, sekä tarvittaessa valmistelemaan asiaa koskevat lainsäädäntöehdotukset.

Työ- ja elinkeinoministeriö on järjestänyt alkuvuodesta 2026 selvitystyön tiimoilta kokouksen, johon on kutsuttu oikeusministeriön lisäksi edustajat sosiaali- ja terveysministeriöstä ja

Oikeusrekisterikeskuksesta. Kokouksessa on keskusteltu siitä, miten selvitystä voitaisiin edistää ja mitä kysymyksiä mahdolliseen tutkimukseen voisi ottaa mukaan. Tämän jälkeen oikeusministeriö ei ole kuullut kyseisestä selvityksestä.

Hallituksen vuosikertomus 2023 – Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2023 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta, K 2/2024 vp – K 18/2024 vp – EK 31/2024 vp, Lausuma 4. (yksityisellä alueella tapahtuva pysäköinti)

> 4. Eduskunta edellyttää, että hallitus kokonaisvaltaisesti selvittää yksityisellä alueella tapahtuvan pysäköinnin ja pysäköinninvalvonnan oikeustilaa ja sääntely tarpeita sekä ryhtyy selvityksen perusteella toimenpiteisiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelemiseksi ja hallituksen esityksen antamiseksi eduskunnalle.

Oikeusministeriössä on keväällä 2026 käynnistetty selvityshanke yksityisen pysäköinninvalvonnan oikeustilasta ja sääntelytarpeista. Selvitys teetetään ulkopuolisella selvityshenkilöllä. Selvityksen on tarkoitus valmistua syksyllä 2026.

Muiden lausumien osalta oikeusministeriöllä ei ole lisättävää siihen, mitä hallituksen vuosikertomuksessa 2025 on todettu.

Susanna Siitonen, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö